

PRESENTACIÓ DEL SR. GABRIEL AMENGUAL I COLL
COM A CANDIDAT A MEMBRE NUMERARI DE LA SECCIÓ DE FILOSOFIA I
CIÈNCIES SOCIALS DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Gabriel Amengual i Coll, catedràtic de Filosofia a la Universitat de les Illes Balears, és el principal referent de la filosofia a les Illes i també una de les figures de més relleu de la filosofia a les terres de llengua catalana. Com que, a més, és mallorquí, si aquesta proposta arriba a bon port, com esperem, això permetrà a l'àrea de filosofia recuperar un representant de fora del Principat, després de la mort prematura del malaguanyat Josep Lluís Blasco.

Gabriel Amengual va néixer a Santa Eugènia (Mallorca) el 1943, ara fa doncs seixanta-dos anys. Va fer estudis a Palma, a Barcelona, a Roma i a Münster, on adquirí una gran familiaritat amb la cultura filosòfica germànica. És doctor en teologia per la Universitat de Münster, amb una tesi sobre la reducció antropològica de la teologia en Ludwig Feuerbach (1976), i doctor en filosofia per la de Barcelona, amb una tesi sobre la transició de l'idealisme al materialisme (1978). Ensenya filosofia a la Universitat de les Illes Balears des del 1977 (dos anys abans de la seva creació formal, quan els centres universitaris mallorquins depenien de la Universitat de Barcelona): n'és professor titular des del 1984 i catedràtic des del 1998. Hi ha exercit la docència de filosofia del llenguatge, d'antropologia filosòfica, d'ètica i sobretot d'història de la filosofia, especialment de la moderna i contemporània, i més particularment de l'alemanya.

Després de ser el principal impulsor del Departament de Filosofia, va ser, entre el 1982 i el 1987, vicedegà de la Facultat de Filosofia i Lletres i, des del 1987 fins al 1998, director de l'Escola Universitària de Treball Social.

És autor d'una extensa producció filosòfica, que comprèn, entre llibres, articles (en una vintena llarga de revistes del ram) i col·laboracions en obres col·lectives, uns cent cinquanta títols (sense comptar les recensions ni les traduccions menors), en diverses llengües (la majoria en català, altres en castellà o en alemany i alguns en italià), principalment sobre filosofia alemanya (Kant, Hegel, Feuerbach, Marx, Nietzsche, Heidegger, l'escola de Frankfurt, etc.), però també sobre antropologia filosòfica, filosofia pràctica, hermenèutica i filosofia de la religió. En particular, ha esdevingut una autoritat internacional pel que fa al coneixement de *l'esquerra hegeliana*.

Voldria, si més no, enumerar mitja dotzena dels seus llibres, de títol prou explícit pel que fa a la temàtica:

— *Crítica de la religión y antropología en Ludwig Feuerbach. La reducción antropológica de la teología como paso del idealismo al materialismo* (1980):

— *La solidaritat segons Jürgen Habermas* (1991):

— *Presència elusiva. Sobre el nihilisme i la religió* (1995; trad. cast., 1996);

— *Modernidad y crisis del sujeto* (1998);

— *La moral como derecho. La moralidad en la "Filosofía del derecho" de Hegel* (2001):

— *La religió en temps de nihilisme* (2004).

També ha editat obres col·lectives sobre Hegel, sobre Nietzsche i sobre Wittgenstein, entre altres autors i temes, i ha escrit articles per a prestigioses enciclopèdies europees en llengua alemanya, com ara l'*Europäische Enzyklopädie zu Philosophie und Wissenschaften* o l'*Europäische Enzyklopädie zu Philosophie*, editades totes dues a Hamburg.

Escau igualment recordar les seves traduccions al català (amb excel·lents introduccions) d'obres clàssiques de la filosofia a la col·lecció "Textos Filosòfics":

— *Manifestos antropològics*, de Feuerbach (1984);

— *La raó en la història*, de Hegel (1998).

És membre actiu de diverses societats científiques internacionals, entre les quals cal esmentar les dues principals societats d'estudis hegelians (on ha tingut, a més, càrrecs directius), la Internationale Hegel-Gesellschaft i la Internationale Gesellschaft für dialektische Philosophie - Societas hegeliana; i també la Feuerbach-Gesellschaft (de la qual és membre fundador).

El seu prestigi intel·lectual l'ha portat a fer conferències en una vintena llarga d'universitats d'Europa i d'Amèrica, a participar destacadament en molts congressos internacionals de filosofia i a ser membre del consell científic de diverses revistes filosòfiques del país i de fora. El curs passat va ser nomenat per l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU) membre del comitè d'avaluació externa dels Estudis de Filosofia.

Tornant al començament, deia que Gabriel Amengual és el principal referent actual de la filosofia a les Illes: va ser fundador i primer director (del 1981 al 1999) de la revista filosòfica *Taula. Quaderns de pensament*, i també fundador i primer president (del 1991 al 2001) de l'Associació Filosòfica de les Illes Balears.

El que he dit fins ara sobre la llengua de la major part de les seves publicacions (i, naturalment, de tota la seva docència universitària), sobre la seva tasca en la direcció de la revista *Taula* i en la presidència de l'Associació Filosòfica de les Illes Balears i sobre les seves traduccions filosòfiques, així com la seva participació en moltes activitats culturals de signe inequívocament català, tant a les Illes com a la resta de l'àrea lingüística, acrediten a bastament el seu compromís ferm amb la cultura catalana.

D'altra banda, vull fer constar que Gabriel Amengual és una persona amable i complidora, ben disposada a col·laborar, si és elegit, en les tasques de la Secció i de l'Institut.

Per tot això, penso que Gabriel Amengual i Coll és un excel·lent candidat a membre numerari de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans.

Pere Lluís Font

Octubre del 2005

Presentació del Dr. Josep M. Bricall

Els mèrits del Dr. Josep M. Bricall són, a més de considerables, de diversa natura i tenen tres vessants. Com a economista, com a universitari i com a polític, la seva aportació al progrés del país ha estat molt valuosa.

Tot i haver triat inicialment els estudis de Dret, el seu interès per a l'Economia el portà a integrar-se a la primera promoció de la inaugurada Facultat a la Universitat de Barcelona, decantant-se la seva vocació per al conreu d'aquesta disciplina. Tanmateix, en acabar la seva llicenciatura s'incorporà a la càtedra d'Economia Política i Hisenda Pública aleshores ocupada pel professor Sureda. Crític amb l'orientació teòrica adoptada a les Facultats d'Economia, es dedicà a l'estudi de les finances de la Generalitat republicana, sent la culminació dels seus esforços la seva tesi doctoral, ben coneguda i divulgada. Més procliu al pensament europeu, i molt especialment al de l'escola de Cambridge, que no pas als plantejaments nord-americans, que eliminen de les seves consideracions variables històriques i sociològiques, tota la seva trajectòria aportà una visió nova i heterodoxa respecte a la doctrina oficial que calia respectar per a optar a una càtedra de Teoria econòmica. Són nombrosos els articles i les publicacions on es palesen les seves qualitats intel·lectuals i l'abast de la seva cultura, i no només econòmica. Aquesta singularitat li creà obstacles per a la seva carrera universitària diguem-ne oficial, que culminà finalment amb la càtedra on s'havia iniciat, la d'Economia Política i Hisenda Pública a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.

Amb un gran prestigi com a investigador i docent, la seva demostrada vocació universitària, feu que accedís al càrrec de Rector de la seva institució. Durant dos mandats consecutius dedicà els seus esforços a transformar-ne l'estructura per fer-la més adaptada a les noves circumstàncies socials, El prestigi de la Universitat de Barcelona s'incrementà no només internament sinó també més enllà de les fronteres. Mostres de la seva bona feina són el càrrec que, finalitzats els seus mandats, li fou ofert per la Conferència de Rectors Europeus, la seva Presidència, i el Informe que li demanà la CRUE, Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles, sobre les mesures a prendre per a modernitzar les seves institucions, ben divulgat per la premsa i lògicament conegut com Informe Bricall.

La seva investigació sobre les finances de la Generalitat li donà l'ocasió de visitar forces vegades al President Tarradellas a la seva residència de Saint Martin le Beau. Entre els dos es creà un clima de gran respecte i confiança, el que explica que només tornar a Barcelona per a reincorporar-se al seu càrrec, el President li encarregués tasques diverses, però sempre de transcendència, dintre del seu Govern. Aquest procés culminà amb la designació com a Conseller de Governació, el que li feu jugar un paper destacat en el procés de promulgació de l'Estatut de Catalunya i l'organització de les primeres eleccions a la restablerta Generalitat.

Els mèrits del Dr. Josep M. Bricall són, al meu entendre, indiscutibles i en aquesta presentació, per força breu, pretén donar-ne un extracte.

Antoni Serra Ramoneda

Desembre de 2005

Presentació de la Dra. **Maria Dolors Garcia Ramon**
com a candidata a membre numerària de l'Institut d'Estudis Catalans

Maria Dolors Garcia Ramon obtingué el títol de llicenciada en Geografia i Història a la Universitat de Barcelona el juny de 1966. Quatre anys després acabà un màster en Geografia a la Universitat de Berkeley, a Califòrnia, i l'any 1975 es doctorà en Geografia a la Universitat de Barcelona.

Durant un decenni vaig poder seguir amb continuïtat i d'una manera propera els treballs de Maria Dolors Garcia Ramon (el darrer any de carrera universitària; la tesi de llicenciatura, 1969; els viatges d'ampliació d'estudis i de recerca a Estats Units i alguns sectors del Carib; la tesi de doctorat, 1975). Com a professora, des del curs acadèmic 1969-1970 contribuï decidivament a la formació i posterior desplegament del grup de geògrafs de la Universitat Autònoma de Barcelona. En efecte, des del primer moment col·laborà amb el professor Enric Lluch en la tasca esmentada. Durant quinze anys passà successivament a la Universitat Autònoma de Barcelona pels diversos graus de professorat (ajudanta, adjunta, agregada) fins al nomenament, l'any 1984, de catedràtica. Fou directora de la revista *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, del 1981 al 1996, òrgan de l'esmentat Departament.

Com a professora i també, no cal dir-ho, com a investigadora, Garcia Ramon s'ha interessat especialment per aspectes ben diversos de geografia humana i també pel que en podríem dir teoria de la geografia. Durant uns anys ella seguí, sempre amb un interès especial en la renovació de mètodes o conceptes, camps d'estudi llavors força comuns: geografia agrària, anàlisis poblacionals, geografia social, posem per cas. Més endavant, s'inclinà obertament cap a alguns temes, mètodes i objectius que eren ben nous i originals. Així succeí en el cas de la geografia del gènere, amb exposicions orals i treballs de recerca ben innovadors i en els quals ha esdevingut, en el nostre país, capdavantera. Aquest és un fet que voldria subratllar com a ben característic de la persona que tinc l'honor de presentar.

Amb el que acabem de dir, fàcilment comprendrem que la recerca geogràfica ha estat una tasca a la qual ha dedicat la professora Garcia Ramon moltes hores i molts esforços. És lògic que les seves publicacions siguin ben nombroses: una desena de llibres i obres monogràfiques, una trentena de capítols de llibres i una vuitantena d'articles (uns cinquanta en revistes espanyoles i uns trenta en revistes estrangeres). Desitjaria subratllar aquest últim fet, característic també de l'actitud de la nostra autora. En efecte, ella ha mantingut sempre nombrosos contactes amb grups de recerca i persones de l'estranger, col·laborant i cultivant anàlisis i estudis que presentaven i presenten un viu interès en les recerques geogràfiques actuals. És una actitud ben positiva, no massa corrent entre

els nostres col·legues, que sens dubte ha sabut transmetre als seus nombrosos deixebles, juntament amb una certa exigència en l'escolliment dels temes i problemes tractats i també en la forma d'efectuar la recerca i en la manera d'expressar-ho i comunicar-ho. Cal assenyalar que el grup que ella creà l'any 1987 sobre «Geografia i gènere» ha esdevingut un centre ben destacat de projectes i tesis doctorals.

Aquest interès per la recerca geogràfica i per la seva millora s'ha expressat i s'expressa en nombrosos i diversos aspectes: direcció de tesis doctorals; direcció, coordinació o col·laboració amb un gran nombre de projectes de recerca; relació amb organismes científics, com abans ja hem assenyalat (espanyols, com l'AGE (Asociación de Geógrafos Españoles) o d'altres països (Estats Units, especialment) o fins i tot internacionals, com la UGI (Unió Geogràfica Internacional), en la qual fou secretària de la Comissió *Gender and Geography*, 1988-1996; relacions amb nombroses i prestigioses publicacions periòdiques de geografia, espanyoles o estrangeres, tot destacant el fet d'haver estat durant quinze anys, com abans ja hem assenyalat, directora de *Documents d'Anàlisi Geogràfica*. Cal tenir en compte així mateix que ella ha estat professora o investigadora visitant en diverses universitats estrangeres (Estats Units, Gran Bretanya i Israel).

Quant a l'estudi del seu propi país, la professora Garcia Ramon ha manifestat el seu interès en aquest sentit en nombrosos treballs de recerca -començant per la seva tesi doctoral, presentada l'any 1975, com ja hem dit-. Culmina en aquesta direcció precisament ara, essent presidenta de la Societat Catalana de Geografia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, des de l'any 2000, després d'haver-ne estat vicepresidenta. La seva experiència i el seu esforç han motivat una notable renovació d'aquesta Societat. Ha assistit amb regularitat a les reunions de la nostra Secció, fet que en ha permès als membres de la Secció tenir un bon coneixement de les activitats de l'esmentada Societat. Ens sembla que també hem tingut tots els membres de la Secció, a través de les intervencions i informes que la professora Garcia Ramon ha efectuat, una mostra clara i directa de l'excel·lent compliment de les seves obligacions envers la Societat i la Secció. Esperem que aviat li sigui possible continuar aquesta actitud i aquestes activitats dins de l'àmbit de l'Institut d'Estudis Catalans, com a membre numerària de la nostra institució.

Joan Vilà-Valentí

ANNEX 2D
A LA CONVOCATÒRIA

JOSEP M. PANAREDA I CLOPÉS. Presentació
(12.12.2005)

Sr. President, benvolguts col·legues, amigues i amics,

- El candidat a membre de la nostra confraria és un català del Vallès que va néixer a Santa Maria de Palautordera el 13.09.1945 (quan jo complia 14 anys i un dia). Home d'arrels pageses, habita encara al raiguer del Montseny i mai no s'ha deslligat de la realitat camperola.

Acabà la llicenciatura en Geografia i Història a la Universitat de Barcelona, l'any 1973, i l'any següent cursà la *Maîtrise és Lettres en Écologie et Géographie physique* a la Universitat de Tolosa del Llenguadoc. Li fou conferit el grau de Doctor en Geografia i Història, el 1978, després d'haver defensat la tesi, *Estructura i dinàmica del paisatge del Montseny*, la seva muntanya totèmica, "la muntanya de les ametistes"! Hi estava predestinat.

Ha passat tot el cicle de mèrits universitaris, des de professor Ajudant (1973) a Titular (1982) i Catedràtic de Geografia física a la Universitat de Barcelona, el 1992: vaig tenir l'honor de participar a la comissió que li va atorgar la plaça i en aquella avinentesa el vaig conèixer. A hores d'ara el Dr. Panareda és Cap del Departament de Geografia física i Anàlisi geogràfica regional.

- La temàtica de recerca del nostre candidat es troba a la geografia de base integral, la ciència de la Terra, viscuda i caminada...

* De les muntanyes **senyeres** (Mont-seny, Mont-serrat, Mont-negre, Núria, el Garraf... al **litoral** dels deltes del Llobregat i de l'Ebre i l'androna des de la Tordera al Foix..., inclòs l'estany de Banyoles.

* Són objectes de la seva recerca, la **dinàmica** del paisatge i de la vegetació, enfront de la presència humana, l'antropització...

* S'ha capficat especialment en la cartografia dels usos del sòl i, més encara, en la cartografia **corològica** i ha entrat, ardit i agosarat, en un camp difícil, el de la Geobotànica o Fitogeografia.

* L'han temptat els parcs naturals del Montserrat i del Montseny a l'explicació i conservació dels quals ha contribuït notòriament com a tècnic superior del Servei corresponent.

Bona part d'aquesta tasca ha comptat amb l'orientació del Dr. Oriol de Bolòs, patriarca de la nostra Geobotànica, i la repetida companyonia de Josep Nuet.

- De les **publicacions** del professor Panareda, vull remarcar en primer lloc la *Geografia física del Paísos Catalans*, Ketres, 1979, de la qual fou **editor** amb Josep Nuet, el camallarg dibuixant i fotògraf. Es tracta d'una obra gairebé mítica on participaren Oriol Riba, Oriol de Bolòs, Joaquim Gosalbez i d'altres.

El mateix any publicà *El patrimoni natural d'Andorra* en col·laboració amb Ramon Folch.

De l'any 1986 és l'*Atlas de Catalunya i Andorra*, altre cop amb Josep Nuet i, el 1991, juntament amb ell i A. Romo, surt *La vegetació de Catalunya*.

Capítol a banda exigeixen els tres superbs volums de *La flora de Montserrat* (1991-93) als que Josep Nuet ja havia esdevingut un consumat cartògraf geobotànic. El Dr. Panareda és responsable del centenar de pàgines dedicades a la Vegetació al vol. II de la *Geografia dels Paísos Catalans* (1992). Altrament, en col·laboració amb Oriol de Bolòs i Josep Nuet, encapçala, el 1994, *L'estudi de la vegetació dels Paísos Catalans*. Un projecte a llarg termini de nombrosos fulls de mapa, és la *Cartografia corològica* subvencionada per la Diputació de Barcelona.

* La **divulgació** (un aspecte que, de vegades, menystenim) no ha estat negligida:

Resum de geografia física de Catalunya. Eumo, 1996

Resum de geografia humana de Catalunya. Eumo, 1997

Itineraris naturalístics... i nombroses col·laboracions a revistes.

* Preocupat per l'**ensenyament**, ha participat en el *Manual de geografia física* (+Rosselló i Pérez Cueva). Universitat de València, 1994 i 1998.

Diccionari de cartografia (+ J.M. Rabella i J. Busqué), Curial, 1994.

Cartografía y representación fitogeográfica, 2000.

Diccionari de geografia física. Termcat, 2003.

- Ha dirigit vuit **tesis doctorals** entre 1988 i 2003.

* * *

Ens interessa, ara i aquí, en aquesta casa, remarcar que de les 330 publicacions produïdes des de 1976 per Josep M. Panareda, 222 són en català, més de 2/3. I la temàtica majoritària, la geografia catalana.

Si no fóra que estic absolutament convençut dels seus mèrits per accedir a aquesta selecta corporació, ara jo no estaria ocupant aquesta trona. Per això us invite a votar el Sr. Josep M. Panareda i Clopés, geògraf físic català. Un patriota, un home ametent, un científic rigorós i d'esguard ampli.

N'eixirem tots beneficiats, ell i nosaltres.

**Presentació de la senyora Àngels Pascual de Sans
com a candidata a membre numerària de
la Secció de Filosofia i Ciències Socials de
l'Institut d'Estudis Catalans**

Salvador Giner

La senyora Àngels Pascual és llicenciada en Ciències per la Universitat de Barcelona, Doctora en Economia per la Universitat Autònoma de Barcelona (1982). Actualment és professora del Departament de Geografia de la UAB: Catedràtica de Geografia Humana (Demografia). La seva docència s'ha centrat en temes de mobilitat i migracions, metodologia general i metodologia qualitativa. Professora també dels programes de Doctorat (Geografia i Demografia) del mateix Departament i del programa de post-grau del Centre d'Estudis Demogràfics (Barcelona). És directora del Grup de Recerca sobre Migracions (GRM) a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Inicià la seva activitat com investigadora en sociologia al Centre d'Estudis CEDEC de Barcelona. L'any 1972 s'incorpora a la docència universitària. Ha fet estades d'estudi i recerca a la Universitat de Paris, la Sorbonne (Paris, França), The Johns Hopkins University (Baltimore, EUA) i la Università Degli Studi di Firenze (Florència, Itàlia).

Els seus temes principals de recerca han estat les qüestions urbanes i, posteriorment, la sociologia de la població. En aquest darrer camp, l'activitat s'ha centrat en l'estudi de la mobilitat i l'assentament, les migracions de retorn, la mobilitat de professionals i de treballadors d'alta qualificació, la relació entre migracions i mercat laboral a Europa i l'aplicació de l'anàlisi qualitativa a l'estudi de les trajectòries migratòries i els assentaments. Això ha donat lloc, al llarg dels anys, a una sèrie de publicacions, que s'inicià el 1970 amb l'obra *El retorn dels emigrants*, editada per l'editorial Nova Terra, en versió catalana y castellana. El seu major centre d'interès científic és ara l'estudi de les trajectòries migratòries (vegi's per exemple l'article *Sense of place and migration histories. Idiotype and idioptope*, Oxford, Area, 36, 4, 2004, 348-357).

Ha estat membre del Comitè Científic del *II Congreso Español de Migraciones* (Madrid, 2000) i del *III Congreso Español de Migraciones* (Granada, 2002), presidenta (junt amb Anna Cabré) del *V Congreso de la Población Española* (Bellaterra, Barcelona, 1995), presidenta del *IV Congreso Español de Migraciones* (Girona, 2004) i membre del Consell Científic del *Congrés Mundial Moviments Humans i Immigració* (Barcelona, 2004). Ha estat també membre, en qualitat d'experta, de la Comissió d'Estudi sobre la Política d'Immigració del Parlament de Catalunya (2000-2003). Ha rebut la Medalla de la UAB (1991) i la Medalla Narcís Monturiol 2004 al mèrit científic i tecnològic atorgada per la Generalitat de Catalunya (2005). Fou cofundadora de l'Associació Catalana de Sociologia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. Pertany a:

- Societat Catalana de Geografia
- Associació Catalana de Sociologia
- International Union for the Scientific Study of Population
- European Research Forum on Migration and Ethnic Relations
- European Association for Population Studies

Ha treballat en nombrosos projectes de recerca, alguns de caràcter internacional i alguns dirigits per ella mateixa. Els projectes que està dirigint actualment versen sobre la migració i l'assentament de població en petites ciutats i àrees rurals, l'origen i l'evolució de xarxes migratòries i les trajectòries migratòries de la població estrangera a Catalunya.

Barcelona, octubre de 2005

PRESENTACIÓ I VALORACIÓ DEL CURRÍCULUM D'ALBERT GRAS I MARTÍ.

CANDIDAT A MEMBRE DE L'IEC

Albert Gras i Martí, nascut el 1951, és avui Catedràtic de Física Aplicada, a la Universitat d'Alacant, des de l'any 86. Va acabar la llicenciatura de Física, a la Universitat de València, el 1974, i va obtenir el grau de doctor a la Universitat Complutense de Madrid, l'any 1977.

Com es veurà de seguida, el professor Gras ha excel·lit en el camp de la recerca científica, i ha mostrat en tot moment un compromís ferm amb els nostres països i amb la llengua catalana. Una cosa i l'altra el configuren com a digne candidat a membre de l'Institut.

La trajectòria investigadora de Gras i Martí té la singularitat d'haver abastat successivament dos camps ben diferents entre si: el de l'estat sòlid, per una banda, i el de la didàctica de la física i la química, per una altra banda. *Grosso modo*, el primer camp fou conreat, amb resultats ben notables, en el període 1977-1998, mentre el segon centra els seus esforços d'investigador des de aqueix mateix any 1998 fins ara mateix.

- Domini de la física de l'estat sòlid:

En aquest domini, el seu treball de recerca s'ha plasmat en la publicació de 115 treballs, la majoria publicats en revistes científiques internacionals d'alt impacte. A aquest nombre de treballs cal afegir diverses publicacions en forma de capítols de llibre, o de publicacions internes. En consonància amb aquesta productivitat, Gras i Martí ha figurat com a investigador responsable de nou projectes d'investigació finançats, ha dirigit sis tesis doctorals, i ha estat conferenciant convidat en un congrés internacional.

Alhora, el nostre candidat ha exercit d'àrbitre en nombroses revistes del ram, i ha format part de comitès científics, de caràcter internacional.

Ha totalitzat un total de tres anys i mig d'estades llargues d'investigació, una de elles com a professor visitant a una Universitat nordamericana (Tennessee), i dues estades més a sengles Universitats, una britànica i l'altra danesa. A aquestes estades llargues, cal afegir-ne d'altres estades d'uns pocs mesos de duració a diverses Universitats del Regne Unit, Alemanya, Suècia, Argentina, i Dinamarca.

- Domini de la didàctica de la física i la química:

Ací cal consignar la publicació de 32 articles en revistes d'abast hispanoamericà, dos articles més de circulació interna, i encara les publicacions que figuren en 12 llibres a banda. Alhora ha figurat com a investigador en dos projectes d'investigació finançats, ha dirigit una tesi doctoral (a sumar a les altres sis esmentades en el camp de la física de l'estat sòlid), ha estat conferenciant convidat en dos congressos internacionals, membre d'un comitè internacional, i signant d'un contracte d'assistència amb la Universitat Oberta de Catalunya.

A banda tota aquesta tasca investigadora, Gras i Martí no ha defugit en absolut el seu compromís amb el govern de la Universitat. En aquest moment, i des del 1993, és Director del Departament de Física Aplicada de la Universitat d'Alacant, en la qual fou durant dos anys Vicedegà de la Facultat de Ciències. Alhora, des de la seua Universitat, ha organitzat i participat en cursos i universitats d'estiu, tot com en congressos de la seua especialitat que han tingut lloc en la Universitat d'Alacant.

Des de fa uns deu anys, però, el professor Gras ha destacat com a dinamitzador d'una intensa activitat difusora i organitzadora en el camp de la didàctica de la física i la

química, que ha sabut compaginar el tractament col·lectiu dels problemes propis de la matèria, amb la preocupació pel País i la llengua d'aquest. Així, des del 1995 és President de la meritòria AEFiQ-Curie (Associació per a l'Ensenyament de la Física i de la Química Curie), que va fundar ell mateix, i que enguany ha realitzat les IX Jornades de Didàctica de la Física i de la Química, on alguns membres de la nostra Secció de Ciències van ser convidats com a ponents. En la mateixa direcció, el nostre professor és president de la AUJF (Associació Universitària Joan Fuster) de la Universitat d'Alacant.

No fa gaire, arran d'una visita de l'equip directiu de la Societat Catalana de Física a València, va oferir tota la col·laboració personal i de la xarxa cultural que promou a un projecte per a aprofundir en la presència d'aquesta Societat i de la seua revista, "Revista de Física", en les contrades del País Valencià. En concret va oferir de començar els tràmits perquè els membres de la Societat "Curie" tingueren una incorporació fàcil a la Societat Catalana de Física. L'ofertament està pendent de rebre la resposta que permetria fer-lo efectiu.

En la Revista de Física, de la qual és subscriptor, ha publicat alguns dels seus articles sobre didàctica de la Física, mentre en altres revistes del ram ha publicat en català quan les característiques de la revista ho permetien.

Per tot això, els signants de la presentació a la Secció de Ciències d'aquest candidat, tot com la mateixa Secció que hi va votar favorablement, com encara d'altres membres de l'Institut que hi ha mostrat el seu acord per escrit, han valorat molt positivament el curriculum d'Albert Gras i Martí, tot entenent que el professor Gras té mèrits més que suficients per a ser candidat a membre de l'Institut. En conseqüència, presente formalment la seua candidatura davant del Ple, mitjançant aquest escrit.

Barcelona, desembre de 2005.

Ramon Lapiedra i Civera

Joan Genescà i Llongueras va néixer a Terrassa el 6 de juliol de 1949. Va cursar els estudis d'enginyeria química a l'Institut Químic de Sarrià (1976). Va fer el doctorat en aquesta institució, sota la direcció de Lluís Victori. La seva tesi doctoral va estar dedicada a l'estudi del mecanisme i la cinètica anòdica del pal·ladi en medi aquós. Durant els estudis de doctorat va treballar al Departament de Cristal·lografia i Mineralogia de la Universitat Autònoma de Barcelona com a professor encarregat de curs de l'assignatura de geoquímica (entre els anys 1977 i 1980). En aquest període també va posar a punt el laboratori d'anàlisi química d'aquest departament, especialment la tècnica d'espectroscòpia d'absorció atòmica, un dels pocs equips que hi havia en aquell temps a Catalunya.

El 1980 va anar a Mèxic, convidat com a professor visitant a la Facultat de Química de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic (UNAM), per tal de posar en funcionament el Laboratori d'Electroquímica. El 1982 es casà amb Josefina de Gyves, professora de química d'aquesta universitat, i fixà la seva residència a Mèxic. Entrà a formar part del Departament d'Enginyeria Metal·lúrgica de la UNAM, en el qual va fundar, junt amb Javier Àvila, que acabava d'arribar d'Oxford, el Laboratori de Corrosió, lloc on ha desenvolupat tota la seva carrera professional fins ara. L'any 1984 fou nomenat cap del Laboratori, quan tot just tenia trenta-cinc anys.

Fruit de la llarga col·laboració amb el doctor Àvila han estat dos dels tres llibres de la sèrie *Más allá de la herrumbre*, publicats pel Fondo de Cultura Económica (FCE) en la col·lecció «La Ciencia desde México». Del primer d'aquests tres llibres, que va per la tercera edició, se n'han venut més de quaranta mil exemplars, i actualment és un dels llibres de referència a Mèxic, especialment per als estudiants de batxillerat i d'universitat. És, a més, editor dels llibres *Técnicas electroquímicas para el control y estudio de la corrosión* i *Corrosividad atmosférica (MICAT-México)*, entre d'altres.

L'any 1985, els professors Genescà i Àvila van dissenyar la diplomatura en enginyeria de corrosió i protecció, a la UNAM. Cal destacar que aquests cursos han permès la formació d'una bona quantitat d'enginyers que actualment treballen en tasques de corrosió a Mèxic, sobretot a Petróleos Mexicanos (PEMEX) i a la Comisión Federal de Electricidad, i han convertit el professor Genescà en un dels investigadors mexicans més coneguts en el camp de la corrosió.

Genescà ha ocupat molts càrrecs acadèmicoadministratius a la UNAM. Ha estat cap del Departament d'Enginyeria Metal·lúrgica i de la Divisió de Ciències Bàsiques. Actualment forma part, en representació de la Facultat de Química, del Consell Acadèmic de l'Àrea de les Ciències Fisicomatemàtiques i Enginyeria i, per designació del rector, del comitè d'avaluació de projectes de recerca de la mateixa àrea. És membre de la comissió dictaminadora per a la promoció del professorat a la Facultat de Química (enginyeria química) i d'Enginyeria (enginyeria mecànica). Com a president del Subcomitè Acadèmic de l'Àrea de Corrosió, forma part del Consell Directiu del Postgrau en enginyeria de la UNAM, encarregat, entre altres tasques, de desenvolupar el màster en corrosió per Internet dirigit al personal de PEMEX.

La seva contribució a la investigació, com hem dit, ha estat principalment en els aspectes electroquímics de la corrosió. Té dues patents a Mèxic, una per a la millora de l'eficiència electroquímica d'ànodes de magnesi basada en el procés d'extrusió i una altra sobre nous ànodes d'alumini. Una revisió de part dels seus treballs ha estat publicada a *Contributions to Science*, revista de les nostres seccions de Ciències i Tecnologia i de Ciències Biològiques.

Té nombrosos treballs de recerca publicats en revistes internacionals de la seva especialitat (tal com es pot veure en el currículum annex) i ha dirigit a Mèxic més de cent tesines de llicenciatura, dinou màsters i onze doctorats. Des de l'any passat col·labora com a avaluador d'algunes de les convocatòries de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca de la Generalitat de Catalunya. Com a consultor privat forma part de dues petites empreses

d'enginyeria mexicanes, IMICORR (www.imicorr.com.mx) i Corrosión y Protección Ingeniería (www.cpi.com).

Genescà, en arribar a Mèxic, entrà en contacte amb la comunitat catalana d'aquest país, on trobà encara ben viva i activa culturalment la generació exiliada a causa de la Guerra Civil espanyola. Tingué una relació d'amistat amb les germanes Adela i Hermínia Ramon Lligé. La primera va ser secretària del doctor Pere Bosch i Gimpera (que fou membre de la nostra Secció Històrico-Arqueològica), i la segona, economista en cap del Banc de Mèxic, a més d'encarregada de la biblioteca de l'Orfeó Català de Mèxic, amb el qual Genescà col·laborà molt activament, especialment quan el president era Josep Ribera Salvans, també, com Genescà, nascut a Terrassa i emigrat a Mèxic.

Dins la seva tasca social envers la comunitat catalana, actualment és responsable de les germanes Adela (cent quatre anys) i Teresa Ramon Lligé (cent un anys), que, com molts altres exiliats, han quedat sols i sense família a Mèxic. Aquesta darrera és vídua del doctor Joan Roura i Parella.

Malgrat les obligacions docents i de recerca a la UNAM, Genescà no ha oblidat les seves arrels catalanes, i professionalment continua estant molt lligat a la seva terra nadiua. El 1982 començà una llarga col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona, sobretot amb el doctor Josep Lluís Briansó, i, juntament amb la seva muller, la qual va fer el doctorat en aquesta universitat, col·laborà també amb investigadors de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Ramon Llull. Tot això ha motivat diferents estades a Mèxic de molts professors d'universitats catalanes, com ara Josep Lluís Briansó, Joan Francesc Piniella, Josep M. Costa, Lluís Victori i molts d'altres. També és animador, des de l'any 1989, d'un seminari que reuneix els antics alumnes de la Facultat de Química de la UNAM que han estudiat a Catalunya.

L'any passat, Genescà va ser distingit a Mèxic amb el Premio Universidad Nacional per la seva tasca en docència en ciències exactes.

És membre de la Societat Catalana de Química des del 1977, a més a més de societats internacionals com ara The Electrochemical Society, Sigma Xi, National Association of Corrosion Engineers i d'altres.

En la recent fira del llibre de Guadalajara (2004), va ser inclòs per l'editorial FCE com un dels autors catalans residents a Mèxic.

No cal dir que Joan Genescà sap el que és i el que representa l'Institut d'Estudis Catalans, i, sens dubte, en el cas que fos nomenat membre corresponent, la Secció de Ciències i Tecnologia i l'Institut tindrien a les terres mexicanes un científic que ens representaria amb dignitat i competència.

Salvador Alegret
Desembre de 2005

En sessió extraordinària d'electors de 18 de novembre, la Secció Filològica acordà presentar davant aquest Ple la candidatura de Rafael Caria (l'Alguer, 1941) com a membre corresponent de l'IEC. I en fer-ho ens basem en les consideracions següents:

- 1) Ni la Secció Filològica ni l'IEC no compten entre els seus membres cap estudiós ni escriptor de l'Alguer.
- 2) El Sr. Rafael Caria aconsegueix totes tres condicions.
- 3) Rafael Caria no és un professor ni un investigador universitari, però ha fet contribucions decisives al coneixement de la lexicografia i la toponímia alguereses, així com al coneixement de la realitat social de l'Alguer. La seva ha estat una recerca tant de camp com arxivística i els seus estudis han contribuït a salvar bona part del lèxic alguerès en determinades àrees del vocabulari.

Entre les obres dedicades a la lexicografia cal destacar: "Els noms de les herbes del camp de l'Alguer", *RdA* 1 i 2, 1990-1. "La vegetació espontània al camp de l'Alguer", *EliLC* 26, 1993; "El lèxic dels mariners algueresos: entre catalanitat i mediterraneïtat", *RdA* ,6 i 7 (1995-6). *Le piante spontanee ad Alghero*, Sassari: Editrice Democratica Sarda, 2001

Entre les obres dedicades a la toponímia destaquen: *Toponomastica algherese*, Sàsser, 1993 i, a cavall de totes dues disciplines, *Il mondo del Càlic. Studi di Toponomastica e Lessicografia algherese*, Sassari, 1990.

Entre les obres dedicades a l'estudi dels aspectes històrics i socials de la realitat algueresa, mencionem: *L'Alguer: Llengua i societat*, Sàsser, 1987 i "L'alguerès des d'una perspectiva històrica", publicat en dos números de la *Revista de Llengua i Dret*.

- 4) Com a escriptor, Caria ha conreat eminentment una poesia fortament arrelada en la realitat local de l'Alguer, per la temàtica, la recreació de l'ambient geogràfic i cultural, la metàfora i el sentiment mediterrani, i alhora una poesia que transcendeix l'àmbit local i ateny unes preocupacions universals, apropa la llengua i l'ànima de l'Alguer al conjunt de terres de llengua i cultura catalanes i, encara més enllà, per tal com posa la veu de l'Alguer en el context polifònic de les literatures europees mediterrànies.

Entre les seves obres destaquem: *Só tornat a Sant Julià Poemes*, l'Alguer: Edicions La Celere, 1986; *Els Asfòdels i altres versos*, Sassari 1992; *Pètals*, Sàsser: Editrice Democratica Sarda, 1998, amb una nova edició amb traducció castellana, també de 1998. D'alguns dels poemes dels dos primers llibres existeix una versió lírica de Matilde Salvador.

- 5) En darrer lloc, però no en el menor, Rafael Caria ha estat i és una persona compromesa en la lluita política i cultural en favor de la continuïtat i la cohesió de la llengua i la cultura catalanes. Les seves iniciatives tant en un camp com en l'altre han estat importants. Per atènyer-nos a allò que aquí més interessa, ha estat el director i l'ànima de la *Revista de l'Alguer*, una publicació molt digna, de nivell universitari, l'abast de la qual ha depassat els estudis d'àmbit local i en aquests darrers ha assolit un nivell científic homologable a qualsevol altra publicació de caràcter universitari i d'alta cultura. És tan cert que Caria n'ha estat l'ànima que quan, per raons personals, n'ha deixat la direcció també sembla que s'hagi extingit la revista. Però no solament l'alta cultura l'ha atret: també ha col·laborat en iniciatives adreçades a la preparació de mestres de català quan l'ensenyament d'aquesta llengua no tenia un suport legal, i encara en altres iniciatives adreçades a la difusió de publicacions per a infants algueresos. Com en totes les experiències d'aquesta mena, no cal dir que no totes les empreses han estat reeixides o completades, però la brega mai no ha minvat i el coratge mai no ha defallit.

Rafael Caria sempre ha estat un alguerès partidari d'un ús unificat del català arreu del territori, un escriptor i una persona absolutament fidel a les directrius de l'IEC i un referent cultural de la catalanitat a l'Alguer i més ençà.

El 1999 li fou lliurada la creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Per totes aquestes raons, la Secció Filològica proposa la seva candidatura com a membre corresponent de l'IEC i demana el vostre vot favorable.

Joan A. Argenter

Michel Contini

Michel Contini és catedràtic emèrit de la universitat Stendhal de Grenoble.

Va néixer a Càller (Sardenya, 1937), va realitzar els estudis universitaris a la universitat de Grenoble i es va doctorar amb la tesi *Études de géographie phonétique et de phonétique instrumentale du sarde*, dirigida per G. Straka (Estrasburg). Els seus camps de recerca són la fonètica experimental i la dialectologia. Pel que fa al primer, ha estat director del Laboratori de Fonètica de Grenoble (1974-1976; 1986-1988) i dirigeix el projecte europeu *Atlas Multimédia Prosodique de l'Espace Roman*. Pel que fa al segon àmbit d'investigació, ha estat director del Centre de Dialectologie de Grenoble (1988-2002) i ho és de *l'Atlas Linguistique Roman*, una obra ambiciosa, de la qual han aparegut dos volums i que estudia la variació diatòpica de tot l'espai romànic, de Lisboa a Chisinau, distribuït en 1.036 poblacions; també participa en un altre projecte internacional, *l'Atlas Linguarum Europae*, i codirigeix la revista *Géolinguistique*.

La seva activitat investigadora es manifesta en una ben nodrida bibliografia centrada sobre la fonètica, l'entonació, la dialectologia, la geolingüística, relatives als parlars sards, al català de l'Alguer i al lèxic de les llengües romàniques, amb incidències sobre el grec modern i l'aragonès. Romanista de projecció internacional, ha pronunciat conferències per Europa i Amèrica (Turin, Lecce, Florència, Lisboa, Uppsala, Amsterdam, Gant, Berlin, Brasil, etc.) i és membre del comitè de redacció de revistes com *Quaderni di Semantica* (Florència/Bolonya), *Cahiers d'Études Romanes* (Toulouse), *Estudios de Fonética Experimental* (Barcelona), *Cadernos de Lingua* (A Coruña), i membre del comitè científic de *l'Atlante toponomastico del Piemonte Montano* (Turin), del *Centro di Studi Filologici e linguistici siciliani* (Palermo), de *l'Atlas*

Culturel des Alpes occidentales (París), del projecte *Sa limba sarda oe e crasa* (Nuoro), de la Comissió regional per la llengua sarda (Càller), etc. Ha sovintejat les relacions amb Barcelona i l'Institut, car forma part de la comissió de seguiment de l'Atlas Lingüístic del Domini Català i, a més, ha participat en les I Jornades d'Amics d'Antoni M. Badia Margarit.

Atès que el català alguerès ha rebut, especialment des del s. XVI, una forta influència dels dialectes sards, és aconsellable que la Secció Filològica compti amb un bon coneixedor de la realitat lingüística sarda; també pel que fa a la presència de catalanismes en l'àmbit insular. En aquest sentit, és indubtable que serà un privilegi comptar amb la col·laboració de Michel Contini, un dels grans dialectòlegs de la Romània i el més gran especialista de la llengua sarda.

Joan Veny i Clar

Dr. Jordi Joaquim Costa i Costa

Nascut l'any 1939 a Perpinyà de pares empordanesos (el Port de la Selva), Jordi Joaquim Costa i Costa va ser primer professor de secundari de castellà i de català durant 17 anys abans d'accedir a l'ensenyament superior. Durant aquells anys es va comprometre per fer avançar les classes de català que llavors s'estaven enllestint en el marc educacional francès. Per això, entre 17 anys, 12 varen ser compartits entre la docència en castellà i en català.

L'any 1982 va integrar la universitat de Perpinyà en la qual participa igualment a la creació i la constitució del departament d'Estudis Catalans. Durant tots aquells anys va adquirir una sòlida experiència en camps variats, tan en assignatures tradicionals (traducció, dialectologia, onomàstica) com també en pràctiques més modernes (traducció oral espontània, estudi de la llengua econòmica, utilització de mètodes estadístics en lingüística i literatura). Unes activitats i unes pràctiques universitàries que va ajudar a fundar i que encara se segueixen fent a l'Institut Franco-Català Transfronter, nova denominació del departament d'estudis catalans.

Això li va permetre de tutorar estudiants tant en nombroses tesines com en doctorats d'entre els més destacats a nivell lingüístics d'aquests anys (Tirach, Escudero, Peytavi), alhora que intervenia en la formació de mestres i professors de secundari.

L'any 1990 va obtenir la plaça de professor titular (*maître de conférences*) abans d'ascendir a la càtedra un any i mig després (octubre 1991), la primera càtedra de català creada a l'estat francès per la Secció 73 (Secció de llengües regionals) del Consell Nacional d'Universitats.

Va ocupar càrrecs superiors en el sistema universitari francès: responsable de formació doctoral (1991-1998), president d'oposicions per a professors de llengua catalana (1996-2000).

Jubilat el 2000, passà a ser catedràtic honorari de la universitat de Perpinyà.

En el camp de la investigació, Jordi Costa es va doctorar l'any 1981 amb un estudi dialectològic sobre els confins catalano-occitans (609 pobles estudiats) fet a partir de de la documentació de l'enquesta *Sacaze* (1887). D'aquest treball va sorgir un primer àtles lingüístic (1986), obra de precisió i de minúcia, que apuntava una doble perspectiva sincrònica i diacrònica. Més endavant va desenvolupar noves orientacions de recerca i en particular l'onomàstica. Va escorcollar i analitzar els censos de població dels segles XIX i XX de la Catalunya del Nord, cosa que li va permetre integrar al programa europeu Patrom. D'aquesta nova línia d'investigació va produir els dos *Repertoris-àtles patronímics dels Pirineus Orientals* (*RAPPO1* del segle XIX, 1994 i *RAPPO2*, dels segles XIX-XX, 2000). Això va facilitar l'expellida del gènere en el domini nord-català enllaçant justament antroponímia, demografia i història. Una de les millors il·lustracions va ser l'èxit del *XXè Col·loqui de la Societat d'Onomàstica* el 1997 a Perpinyà, que va poder ensenyar l'interès despertat pel tema en aquelles terres del nord català.

D'altra banda, Jordi Costa va escriure contribucions valuoses en dominis de predilecció, com ara el domini marítim des del caire literari o onomàstic, tant al Rosselló com a l'Empordà.

Uns dominis d'investigació que continua conreant entre Sant Esteve del Monestir i el Port de la Selva.

És un honor realment original avui per l'alumne de presentar el mestre, de veure els papers un xic invertits en la mesura que així puc dir-li públicament aquí l'honor que va ser de treballar amb ell, al costat seu, d'aprendre'n el rigor i el qüestionament científics constants, al mateix temps que es mereix el reconeixement personal per la disponibilitat i l'amabilitat que em va atorgar. Vàrem treballar de bracets més que de corcolls, vàrem ser més col·laboradors que altra cosa.

Joan Peytaví Deixona

Joan F. López Casasnovas

Joan Francesc López Casasnovas és llicenciat en Filologia Romànica (especialitat Filologia Catalana) per la Universitat de Barcelona i professor Numerari de l'Institut d'Ensenyament Secundari "Josep M. Quadrado" de Ciutadella, on va néixer el 1952.

A més de la seva activitat de docent, cal destacar la d'investigador de la nostra llengua i literatura, d'activista cultural i de creador literari.

Com a investigador és autor de nombrosos treballs sobre la cultura catalana a Menorca entre els quals *Els menorquins i la llengua catalana. Una perspectiva històrica* (vol. VIIIè de les Actes del Segons Congrés Internacional de la Llengua Catalana), *Aproximació al Cançoner Popular de Menorca*, *El parlar de Menorca*, *Els estudis de toponímia menorquina: estat de la qüestió*, una comunicació presentada arran de la visita de la Secció a Menorca (octubre de 1993), etc. Va participar en les enquestes de *l'Atlas Lingüístic del Domini Català* realitzades a Maó, Ciutadella i es Migjorn Gran (va ser-ne el presentador del primer volum a Maó) i ha estat el responsable de les exploracions menorquines del *Léxico de los Marineros Peninsulares*.

La seva participació en òrgans difusors de la cultura catalana a Menorca és extraordinària: ha estat Conseller del Consell Insular de Menorca (1979-1983) en què es va formar la primera delegació de normalització lingüística de les Illes Balears i, en l'etapa autonòmica, hi va exercir la delegació de Cultura, Educació i Esports (1983-1989). Com a Diputat al Parlament de les Illes Balears ha estat ponent de la Llei de Normalització Lingüística d'aquest arxipèlag (1986).

En el camp de la creació literària ha publicat diversos llibres de poemes (*Galops i glops*, 1980), *De sol a sol*, 999), ha traduït i editat obres de teatre, ha fet crítica literària, publicada en diverses revistes (*Serra d'Or*, *El Mirall*,

El Temps, Lluç, etc.), ha prologat molts llibres i ha participat en jurats de premis literaris i tales rodones.

A través de la premsa, la ràdio i conferències ha difós amb convicció i entusiasme els valors de la nostra cultura a Menorca.

La Secció Filològica considera que Menorca, mancada de representació en el seu si, tindria en Joan F. López Casasnovas, pels mèrits exposats i per la seva lleialtat a la nostra institució, un magnífic membre corresponent que prestaria una col·laboració molt valuosa a les tasques de la Secció.

Joan Veny i Clar

Presentació de JOSEP QUER, candidat per a la plaça de membre corresponent de la Secció Filològica.

12 de desembre de 2005

Josep Quer i Villanueva (català nascut a Caracas el 1965) és llicenciat en Filologia Clàssica per la Universitat de Barcelona, és Magister en Teoria gramatical per la UAB i Doctor en Lingüística per la Universitat d'Utrecht el 1998. Actualment és professor de recerca d'ICREA - la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats- i està vinculat al Departament de Lingüística General de la Universitat de Barcelona. Ha estat investigador postdoctoral a la UAB (1998-2000) i professor titular del Departament de Lingüística Romànica de la Universitat d'Amsterdam (2000-2001). La seva investigació s'ha desenvolupat en l'àmbit de la sintaxi i la semàntica formals. A més del llibre *Mood at the interface* (del 1998), ha publicat articles en diverses revistes internacionals com *Language* o *Probus* i és autor d'un dels capítols de la *Gramàtica del català contemporani* dirigida per Joan Solà (2002). També ha participat en nombrosos congressos internacionals.

En col·laboració amb la Federació de Persones Sordes de Catalunya, Quer dirigeix el grup de recerca "Gramàtica i interpretació de la llengua de signes catalana". És autor, juntament amb Eva Maria Rondoni de la *Gramàtica bàsica de la llengua de signes catalana*, publicada a Barcelona aquest any 2005.

Sobre la llengua de signes catalana no hi ha gaires estudis fets. La veritat és que ni els lingüistes ni la societat no han sabut donar la importància que correspon a la llengua que utilitza la comunitat de persones sordes de Catalunya. I aquesta llengua mereix ser descrita i estudiada. En primer lloc, perquè és una llengua, perquè és fruit de la facultat humana del llenguatge, com ho són les llengües orals, les llengües que fan servir els sons per manifestar-se. I en segon lloc, la llengua de signes catalana mereix ser tinguda en compte perquè és una llengua catalana. De fet, podem dir que Catalunya compta amb dues llengües pròpies: una d'oral, la llengua catalana, i una de minoritària, que és una llengua gestual, de signes.

Per veure fins a quin punt la llengua de signes catalana divergeix de les altres llengües de signes de l'estat espanyol, es pot consultar l'obra de Steve Parkhurst and Dianne Parkhurst (2001) publicada a Madrid amb el títol *Un estudio lingüístico: Variación de las lenguas de signos usadas en España*. Els autors d'aquest treball arriben a la conclusió que la varietat de llengua de signes emprada a Catalunya és la més diferenciada de les que s'usen a la resta de l'Estat i que pot ser considerada una llengua diferent. I basen la seva afirmació en diverses raons:

- Una d'aquestes raons és que el grau d'intel·ligibilitat mútua entre usuaris (o signants) de la llengua de signes catalana i els usuaris (o signants) de diverses variants de la llengua de signes espanyola és el més baix de tots. A la *Federació de Persones Sordes de Catalunya* expliquen l'anècdota que quan els signants catalans van participar en el primer concurs estatal de teatre en llengua de signes no van ser entesos.

- Una altra raó és que el percentatge de diferenciació del lèxic de la llengua de signes catalana respecte a altres variants usades a Espanya és el més alt (més d'un 50%).

- Hi ha encara un factor sociolingüístic important: La Comunitat Sorda de Catalunya identifica la seva llengua de signes com a llengua de signes catalana (i la considera diferent de les varietats espanyoles).

Per tot això, els estudis acadèmics iniciats per Josep Quer tenen una importància especial pel fet que fins ara no s'havia fet recerca en lingüística formal centrada en la llengua de signes catalana. Els treballs de Josep Quer i el seu equip han fet possible que la comunitat sorda catalana compti amb una gramàtica de la seva llengua.

Des de la Secció Filològica, estem convençuts que l'elecció de Josep Quer com a membre corresponent de la nostra secció farà visible la sensibilitat i l'interès acadèmic de l'Institut d'Estudis Catalans per a la llengua de signes catalana.

Gemma Rigau i Oliver

Artur Quintana i Font

Barcelona 1936. Va estudiar romanística i germanística a les universitats de Barcelona i de Colònia. Doctor en filosofia i lletres, sota el mestratge de Francesc de B. Moll (i gràcies a la tesi *El parlar de la Codonyera. Resultats d'unes enquestes*, premi Nicolau d'Olwer 1973, editada per l'IEC) el 1987. Va ser lector de català i castellà a Cardiff i a Friburg de Brisgòvia, i ha treballat molts anys de bibliotecari a la Biblioteca del Palatinat a Espira i de professor encarregat del curs de llengua i literatura catalanes a la Universitat de Heidelberg. És membre del Consello d'a Fbla Aragonesa. Al marge de l'elenc de publicacions que hom pot consultar al volum 27 de ELLC, al Repertori de catalanòfils, en destacarem *La nostra llengua: gramàtica de llengua catalana*, eina pedagògica per al català de la Franja, els treballs de literatura popular *Bllat colrat!* i *Lo Molinar*; així com els seus estudis sobre parlars del Matarranya, la Ribagorça i el Carxe, ha publicat una llarga llista d'articles sobre l'aragonès, l'alemany i l'occità, i força traduccions de l'alemany i una de l'occità. Establert finalment, després de la seua jubilació, a la Codonyera, actualment és president de la Institució Cultural de la Franja, entitat que agrupa les associacions autòctones més actives en la defensa del català i amb més implantació social: Centre d'Estudis Ribagorçans, Consells Locals de la Franja de la Llitera, Institut d'Estudis del Baix Cinca i Associació Cultural del Matarranya.

Personalitat respectada tant a Catalunya i Aragó, pot ser un bon informant de la situació de la Franja (especialment del sud d'aqueix territori) i del Carxe, una zona que fins ara no ha gaudit de gaire presència ni atenció per part dels medis acadèmics. La seua presència a la Secció Filològica com a membre corresponent podria esdevenir, a més, el reconeixement a una persona que gairebé es pot dir que ha consagrat la seua vida a la defensa del català en les terres d'administració aragonesa.

Ramon Sistac

Ple de l'IEC, 12 de desembre de 2005

Lídia Rabassa i Areny

Lídia Rabassa i Areny és Maîtresse de Conférences a la Universitat de Toulouse-le-Mirail. Nascuda a Andorra la Vella (1 març 1965), va realitzar els estudis de Batxillerat a Montpellier i els universitaris a la Universitat de Toulouse-le-Mirail, on es va doctorar amb una tesi sobre “Fonètica, fonologia i morfologia nominal del català andorrà: el sistema i les seves variacions”, que fou valorada amb la nota màxima. Deixeble de Jacques Allières, Xavier Ravier i Jean-Louis Fossat, il·lustres investigadors de l’Escola de Dialectologia de Tolosa, actualment imparteix classes de fonètica, fonologia i sintaxi del francès així com de lingüística i dialectologia romàniques a l’esmentada universitat, després d’haver-ne estat becària i “attaché temporaire d’Enseignement et de Recherche”. La seva activitat investigadora s’ha centrat sobre els parlars catalans d’Andorra dels quals, en diversos treballs, ha tractat el lèxic, la morfologia, la variació diatòpica, diacrònica i generacional així com la toponímia. Ha realitzat nombroses enquestes dialectals i sociolingüístiques (amb més de 500 hores de gravació) en territori andorrà de cara a la formació d’una fonoteca de les llengües meridionals i ha col·laborat en enquestes complementàries de l’Atles Lingüístic del Domini Català, un projecte de l’Institut d’Estudis Catalans. No és aquesta l’única col·laboració de Lídia Rabassa amb la nostra institució: arran de la visita de la Secció Filològica a Andorra (juny de 1995), va presentar una interessant comunicació sobre la situació del català en aquell Principat.

La Secció Filològica, atenta a tots els parlars del territori, ha de comptar ineludiblement amb un representant d’Andorra, on el català és l’única llengua oficial per tal d’obtenir informació de primera mà sobre els seus parlars i de conèixer els seus problemes. Lídia Rabassa, que ja ha col·laborat eficaçment amb la nostra institució, per la seva preparació científica, pel coneixement directe que té de la realitat lingüística i

sociolingüística andorrana, per les seves qualitats humanes, és sens dubte la
pesona idònia per a esdevenir membre corresponent per Andorra del nostre
Institut.

Joan Veny i Clar

PROPOSTA DE LA CANDIDATURA DEL DR. ALAN YATES COM A MEMBRE CORRESPONENT DE L'IEC A PROPOSTA DE LA SECCIÓ FILOLÒGICA

El Dr. Alan Yates (Sheffield, 1944) estudià a Oxford, on fou deixeble, entre altres, de Batista i Roca, i d'ençà de 1968 és professor del Departament d'Estudis Hispànics de la Universitat de Sheffield, on ha exercit la recerca i la docència en l'àmbit de la llengua i la literatura catalanes. La seva activitat ha contribuït a la consolidació d'aquesta universitat com un dels centres de referència en els estudis catalans. Més recentment ha introduït els Estudis de Traducció com a opció del programa de llicenciatura.

L'activitat professional d'Alan Yates abraça la literatura i la llengua catalanes.

Pel que fa a la literatura, l'enfocament de Yates ha partit sempre de la consideració del fet literari com a producte cultural que cal entendre dins el seu context històric i social. S'ha centrat en l'estudi de la novel·la catalana dels segles XIX i XX i, ultra nombrosos estudis (articles, comunicacions, edicions), ha publicat *Una generació sense novel·la?* (1975) i *Narcís Oller: tradició i talent individual* (1998), i també un estudi sobre l'obra i la vida d'Alexandre de Riquer en col·laboració amb Eliseu Trenc Ballester: *Alexandre de Riquer (1856-1920). The British Connection in Catalan Modernisme* (1988).

En el camp de la llengua catalana, cal remarcar el volum *Teach Yourself Catalan* (1975) –una guia encara vigent per a introduir-se en la llengua catalana des de l'anglès–, *Catalan Handbook*, l'adaptació anglesa del curs multimèdia *Digui, digui...* (en col·laboració amb Antoni Ibarz, 1992), i finalment la important obra *Catalan: a*

Comprehensive Grammar (en col·laboració amb Max W. Wheeler i Nicolau Dols, 1999).

D'ençà de 1980 ha estat editor general de la col·lecció "Occasional Publications" de l'Anglo-Catalan Society, de la qual ha estat membre actiu. El 1990 li fou atorgada la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Després d'haver assolit les categories de "Senior Lecturer" (1980) i "Reader" (1986), fou nomenat "Illes Balears" Professor of Catalan (1990).

En 1999 va jubilar-se anticipadament i esdevingué Emeritus Professor i Honorary Senior Research Fellow, posició des de la qual continua la seva tasca de direcció de projectes i tesis doctorals i de recerca en l'àmbit de la literatura catalana moderna, la traducció literària i la llengua catalana.

A Alan Yates, li fou concedit el premi Catalònia de l'IEC (2003).

Si bé es cert que potser una certa percepció acadèmica associa Alan Yates a un perfil literari, d'una banda, la seva contribució als estudis de llengua catalana i als instruments per a la seva divulgació entre estrangers no és gens menyspreable i, d'altra banda, la seva elecció continuaria la tradició representada per un membre tan significat com fou el plorat Arthur Terry.

En consideració d'aquests mèrits, proposem el professor Alan Yates com a candidat a membre corresponent de l'IEC per la Secció Filològica.

Joan A. Argenter